

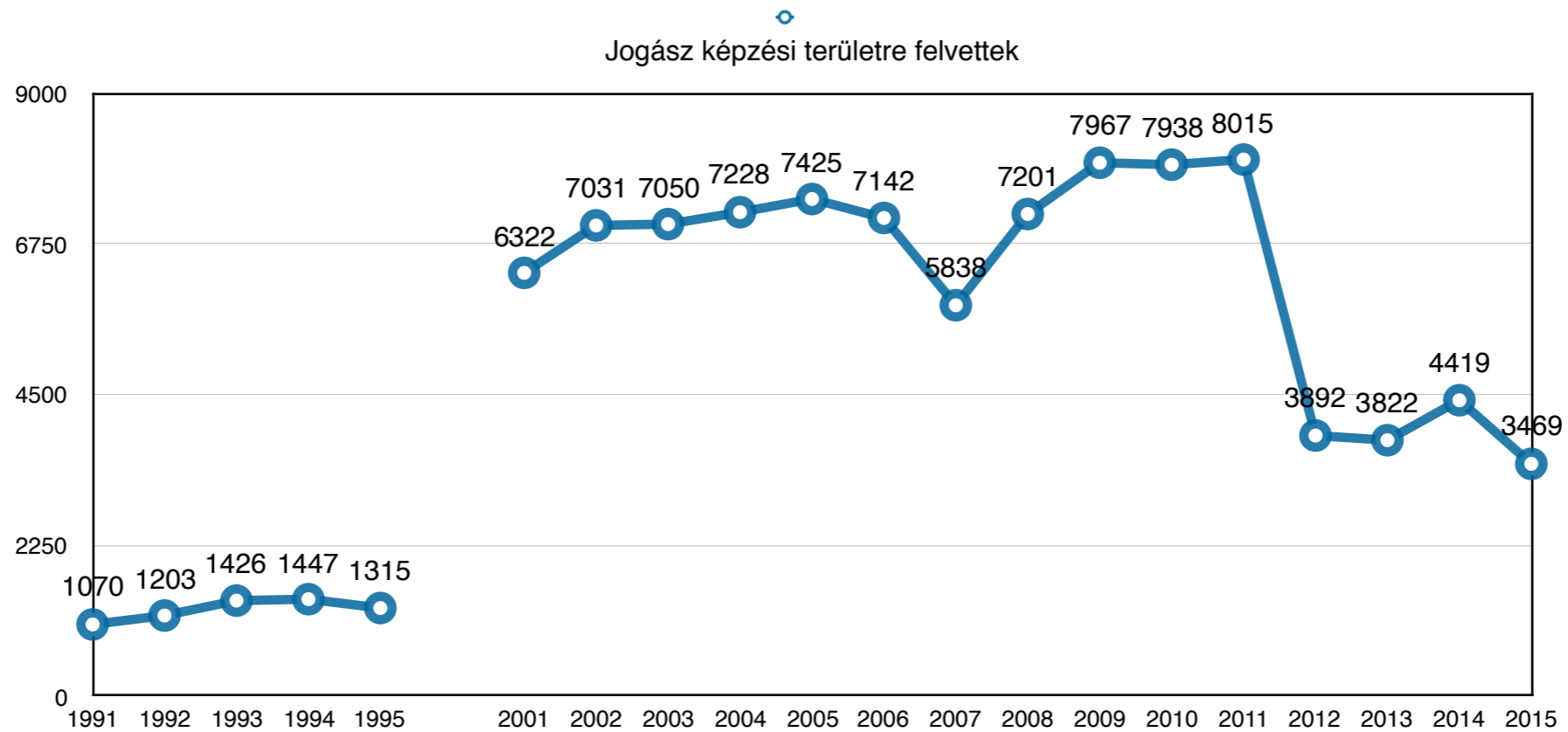
A jogászai foglalkozások kihívásai

2015. Szeptember 18.

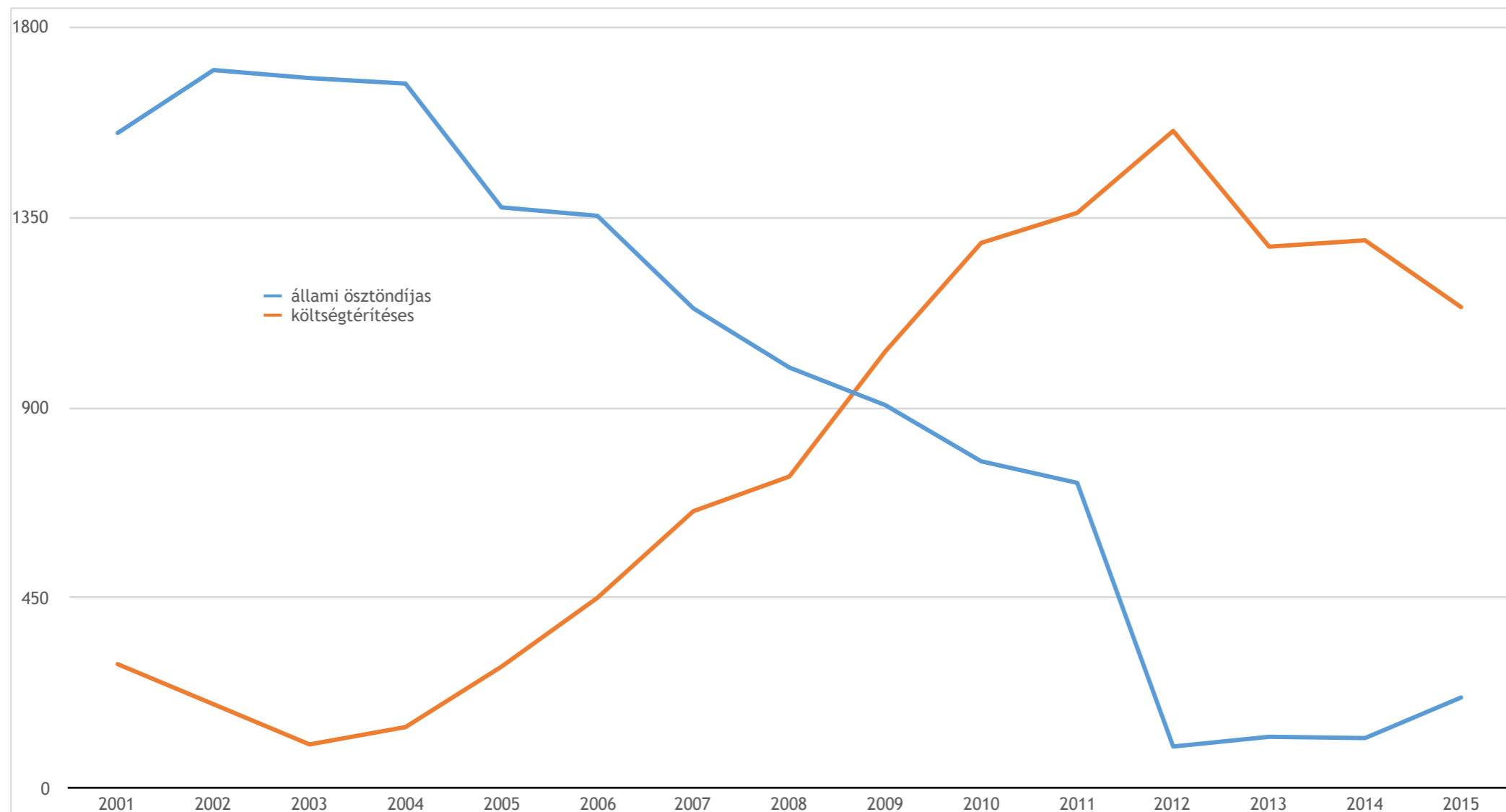
A jogász szakmák megváltozott környezete

- piacgazdaság
- globalizáció
- demokrácia
- jogállam
- jogalkotási láz (instrumentalizmus)
- joganyag változékonysága
- társadalmi egyenlőtlenségek
- igényérvényesítés, jog-tudatosság
- specializálódás
- technikai fejlődés

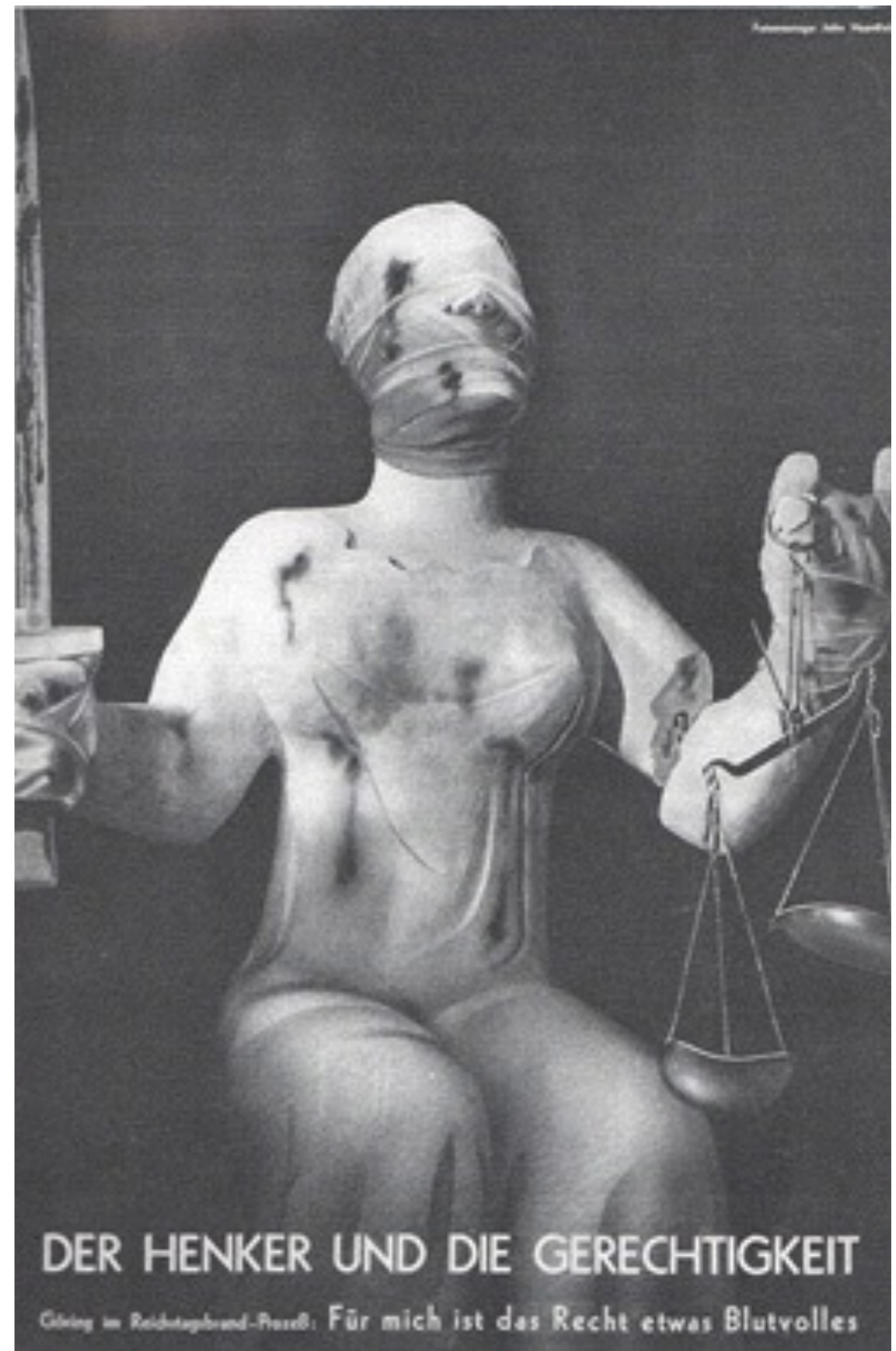
A jogászképzés bővülése

Nappali jogász képzésre felvettek száma finanszírozási formák szerint, 2001-2015

Történeti szempontok a jogászság szociológiájához

Jogászi szerepek

- A kapitalizmus létrehozói
- Kiigazodás a bonyolult jogrendszerben, beavatottság, kapcsolatok
- A hatalom eszköze: a mindenkori hatalom kiszolgálói
- A joguralom megteremtői (intézményépítők, ideológia-gyártók)
- Lojális ellenzék, korlátozott, intézményekhez ragaszkodó kritika (konzervatív lázadók)
- Aktivista reformer: modernizáló jogász a haladó társadalmi csoportok helyettesítője
- Konzervatív, változásokat ellenző állagőrző (természetes konzervativizmus: akadályozza saját maga lerombolását, de tipikusan társadalmi bázisa, elit jellege miatt is)

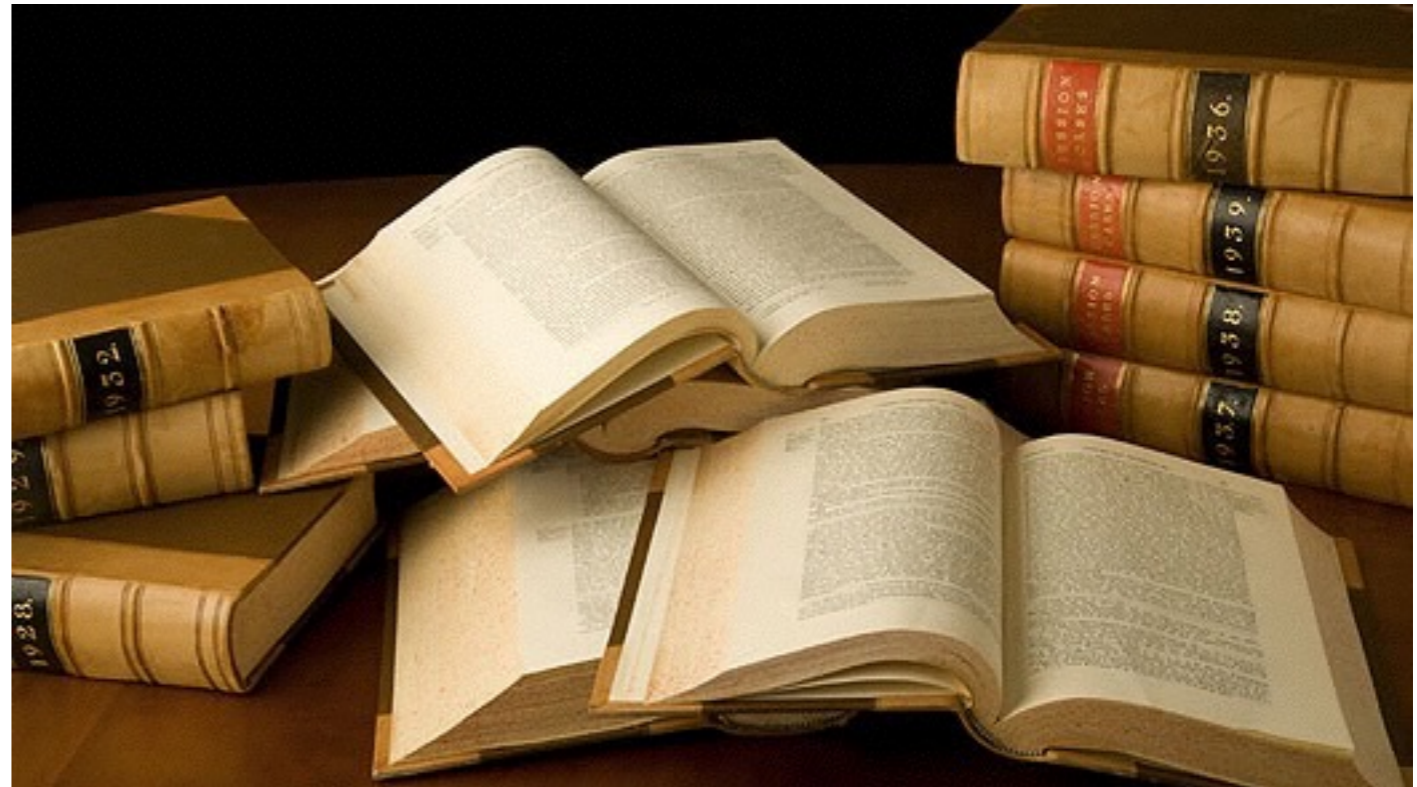
Modern jogi professzió

A 19. századi változások jelentősége: szabad foglalkozásokból korporációk és állami szabályozás. Nyugati modell: hatékony védelem a piaci nyomások ellen létszámkorlátozással, céhes szakmai önvédelemmel. Ahol nem sikerült időben kiépíteni a védelmet, radikális kizárás próbálkozások jelentek meg a 20. század gazdasági válságának idején. (Kovács M. Mária: Liberalizmus, radikalizmus, antiszemitizmus: a magyar orvosi, ügyvédi és mérnöki kar politikája 1867 és 1945 között)

A jogászképzés jelentősége

- Történeti érvek: a jogász foglalkozások részvétele a demokratikus rendszerek kialakításában, részvétel a civil társadalom, nyilvánosság működtetésében (Terence C. Halliday: *Lawyers as Institution Builders: Constructing markets, states, civil society, and community*), (Sugarman-Pue: *Lawyers and Vampires. Cultural Histories of Legal Professions*)
- Informális értékátadás, habitus a felsőoktatási intézményekben (Elias: *A párbajképes társadalom*), (Konrad H. Jarausch: *Liberal Education as Illiberal Socialization: The Case of Students in Imperial Germany*)
- A hagyományos kontinentális jogászi kultúra problémái (Hesselink: *New European Legal Culture*), (Kühn: *Worlds Apart*)
- Az európai jog alapelemeinek megváltozása (Kelemen: *Eurolegalism*)
- A modern demokrácia szerkezeti bajai (Rosanvallon: *Counter-Democracy in an Age of Distrust*)
- Állampolgári nevelés, demokráciára nevelés (Biesta: *Learning Democracy in School and Society*)
- A jogászképzés nyelvezete mint értékátadás és világszemlélet (Mertz: *The Language of Law School, Learning to Think like a Lawyer*)

Jogászképzés változóban

Ismeri és érti a jogász szakmához kötött, a jogrendszerre vonatkozó elméleti és gyakorlati tudásokat.
Ismeri a tudományos munkához, kutatáshoz szükséges problémamegoldó technikákat, módszereket.
Ismeri a társadalomtudományok és a filozófia fogalmi készletének, elméleteinek, módszereinek alapelemeit.
Ismeri a jogra és államra vonatkozó elméleti megközelítéseket.
Érti a történeti fejlődés logikáját, annak jelentőségét.
Ismeri a globális és hazai társadalmi, politikai és jogi folyamatokat.
Történeti összefüggéseiben is ismeri az ember, emberi méltóság, emberi jogok, demokrácia és a hatalom korlátozásának elméleti és gyakorlati jelentőségét valamint intézményeit.
Ismeri az általános és a szakmai etikai normákat.
Felismeri az etikai dilemmákat, új kihívásokat.
Ismeri a jogrendszer, a jog működésének, alapjellemezőit. Eligazodik a különböző jogfogalmak, paradigmák között.
Ismeri a tételes jogi ismereteket, a hazai, az európai és a nemzetközi jog ismereteit.
Ismeri a hazai, európai és nemzetközi jogrendszerek intézményeit, eljárásait, alapjellemezőit, kulcsfogalmait, elveit.
Felismeri a különböző jogágak speciális szabályozási és működési logikáit. Ismeri és biztosan kezeli a szakjogi terminológiákat.
Ismeri a speciális jogterületek sajátosságait. Képes a jogi elvek és értékek széles körű alkalmazására a törzsanyag területein kívül is.
Ismeri a jogesetmegoldás módszereit, az eset feltárásának, az érvek elrendezésének gyakorlatát.
Rendelkezik iratkezelési, szerkesztési alapismeretekkel, a jogi, jogászi írás alapelemeivel.
Ismeri a szervezet, szervezeti kultúra, szervezeti munka alapjellemezőit.

Képes a társadalmi problémák megértésére, új jelenségek feldolgozására. Erzékeny a szakmai, társadalmi problémákra. Erzékelni képes a társadalmi, etikai, jogász szakmai dilemmákat és képes azok elemzésére, szintetizálására. Képes a szakmai munka, döntések társadalmi és etikai következményeinek megértésére. Hajlandó és alkalmas nem jogi szempontrendszer bevonására, alkalmazására.

Képes értékelő viszony kialakítására a jogra és államra vonatkozó nézetekkel, elméletekkel kapcsolatban és képes ezek jogi és társadalmi relevanciájának felismerésére.

Alkalmas a konfliktusok több szempontú értelmezésére.

Képes a jog alkotásával, értelmezésével, alkalmazásával kapcsolatos politikai, társadalmi, gazdasági, történeti, pszichológiai jelenségek észlelésére, értelmezésére.

Képes a társadalmi és jogi problémákat felismerni és hajlandó azok megoldásait keresni.

Érzékeli a környezeti (jogi, intézményi, gazdasági, politikai, társadalmi) változásokat és adaptív módon viszonyul ezekhez.

Képes tudományos művek feldolgozására, értelmezésére, továbbgondolására és használatára. Alkalmas a tudományos megközelítés, fogalmi készletek befogadására és használatára.

Rendelkezik tudományos, közéleti, szakmai íráskészséggel. Képes az érvek tiszta, logikus felépítésére és használatára.

Képes a jogrendszer, a jogi módszerek történeti és elméleti alapjainak és használatának kritikus szemléletére.

Ismeretei alapján képes a joggal, társadalmi jelenségekkel kapcsolatos viták, ellentmondások, dilemmák értelmezésére és vélemény kialakítására.

Képes a jogági szabályozások logikáinak önálló és kritikus használatára.

Képes a jogtudományok területén az ismeretek rendszerezett megértésére, elsajátítására, alkalmazására és gyakorlati hasznosítására, a változó tételes jog önálló megismerésére és értelmezésére, a megszerzett szakmai tapasztalat alapján új problémák, új jelenségek feldolgozására. A megoldandó problémák során eredeti ötleteket vetnek fel.

Motivált a speciális jogterületek és problémák kiválasztására. Képes az általános ismeretek, fogalmi készletek kreatív alkalmazására az új területeken.

Alkalmas a jogszabályok módszeres és kreatív értelmezésére a jogállami értékek keretei között. Képes megalapozott döntések meghozatalára, világos motiváció és indoklás mellett.

Képes a jog forrásainak tudatos és biztos használatára, a jogászai módszerek lehetőségeinek és korlátainak felismerésére.

Alkalmas a jogi konfliktusok jelentőségének felmérésére, a különböző jogi megoldások megtalálására, a következmények számbavételére, alternatívák mérlegelésére.

Felismeri a hagyományos jogágakon túli területeket, az új kihívásokat, azonosítja a problémákat.

Képes a jogi terminológia világos és szakszerű használatára és bonyolult jogi kérdések érthető megfogalmazására.

Alkalmas a nemzetközi környezetben való együttműködésre.

Képes idegen nyelvű szakmai szöveg értelmezésére, feldolgozására.

Jártas az információtechnológiai alapokban, képes az adatbázisok, online rendszerek használatára.

Képes nagyobb mennyiségű és bonyolultságú anyag feldolgozására, szelektálására, a lényeg kiemelésére és összefoglalására. Felismeri a jogilag releváns információkat.

Képes és hajlandó jogi, társadalmi kérdésekben saját vélemény kifejtésére, mások véleményének elfogadására, képes az érvek logikus, világos kifejtésére, közvetítésére, a meggyőzési eszközök használatára.

Képes egy szakmai közösség munkájának irányítására.

Képes szakmai feladatok csoportmunkában való végzésére.

Elkötelezett az egyenlő bánásmód elve és gyakorlata mellett.

Tiszteli a humanizmus, emberi jogok, demokrácia, jogállam értékeit.

Elkötelezett a jogászai munka egészét átható értékek, azok kialakítása, terjesztése mellett.

Kritikusan viszonyul a humánus eljárásokat, az emberi méltóságot, a demokratikus és jogállami értékeket, az emberi jogokat kétségbe vonó jelenségekkel szemben és elutasítja azokat.

Elkötelezett a közérdek és a közérdekű jogászai munka iránt.

Nyíltan vállalja és képviseli a jogászai szakmához kötődő jogállami és demokratikus értékeket

Elkötelezett a jogsegély, a pro bono jogászai munka, közérdekű kötelezettségvállalás és a civil aktivitásban való részvétel mellett.

Igénye van a tudományos megközelítések értelmezésére.

Kritikusan viszonyul azokhoz a jelenségekhez, amelyek nem egyeztethetők össze a jogállami és demokratikus értékekkel, keresi a megoldásokat és eszközöket ezek kezeléséhez.

Nyitott a szakmai továbbképzésben való részvételre

Nyitott az új jogi területek befogadására, megoldások keresésére ismeretlen problémákra.

Nyitott mediatív szerepkör betöltésére, konfliktusban álló felek közötti közvetítésre.

Nyitott a szakmai együttműködésre a társadalompolitika és a gazdaság területén dolgozó szakértőkkel.

Hajlandó önművelésre, önfejlesztésre, tudásának magasabb szintre emelésére. Igény széles körű műveltség megszerzésére.

Kész az önálló tanulásra és új ismeretek megszerzésére.

Elkötelezett az igényes és minőségi munkára.

Szakmai és közügyekben kezdeményező szerepet vállal, hajlandó azokért személyes felelősségvállalásra és döntéshozatalra.

Felelősséget vállal a köz érdekében végzett szuverén munkáért.

Önállóan, pontosan végzi munkáját, törekszik a formai világosságra az írott és verbális feladatteljesítés során.

Reflektív módon viszonyul a saját munkájához és azok következményeihez, elfogadja és beépíti a visszacsatolásokat, igénye van azokra.

Tudatosan és önállóan törekszik önfejlesztésre, a szakmai identitás alakítására, fellép a jogász szakma értékeinek fejlesztése érdekében.

Elfogadja a szakmai együttműködés kereteit, a rá háruló szerepeket és funkciókat, a közös munkából származó felelősséget. Segít a munkamegosztás kialakításában, működtetésében.

Vállalja az önálló kezdeményezéseket a jogrendszer befolyásolására és ezekkel kapcsolatban vállalja a felelősséget.

Értékelkötelezett módon használja az érdekérvényesítés eszközeit.

Herbert Kritzer: “Judgecraft” (Toward a Theory of Craft)

“mesterség”: hasznosság, ügyfél, konzisztens, stabil teljesítmény, szakmai “esztétikum”, készségek és technikák (tanulási folyamat - tudatos tanulás és rejtett tudások, rutinok), improvizációs készség, problémamegoldás.

professzionális tudás: a tudományon alapuló tudások és személyes tapasztalat (“habits of mind”)